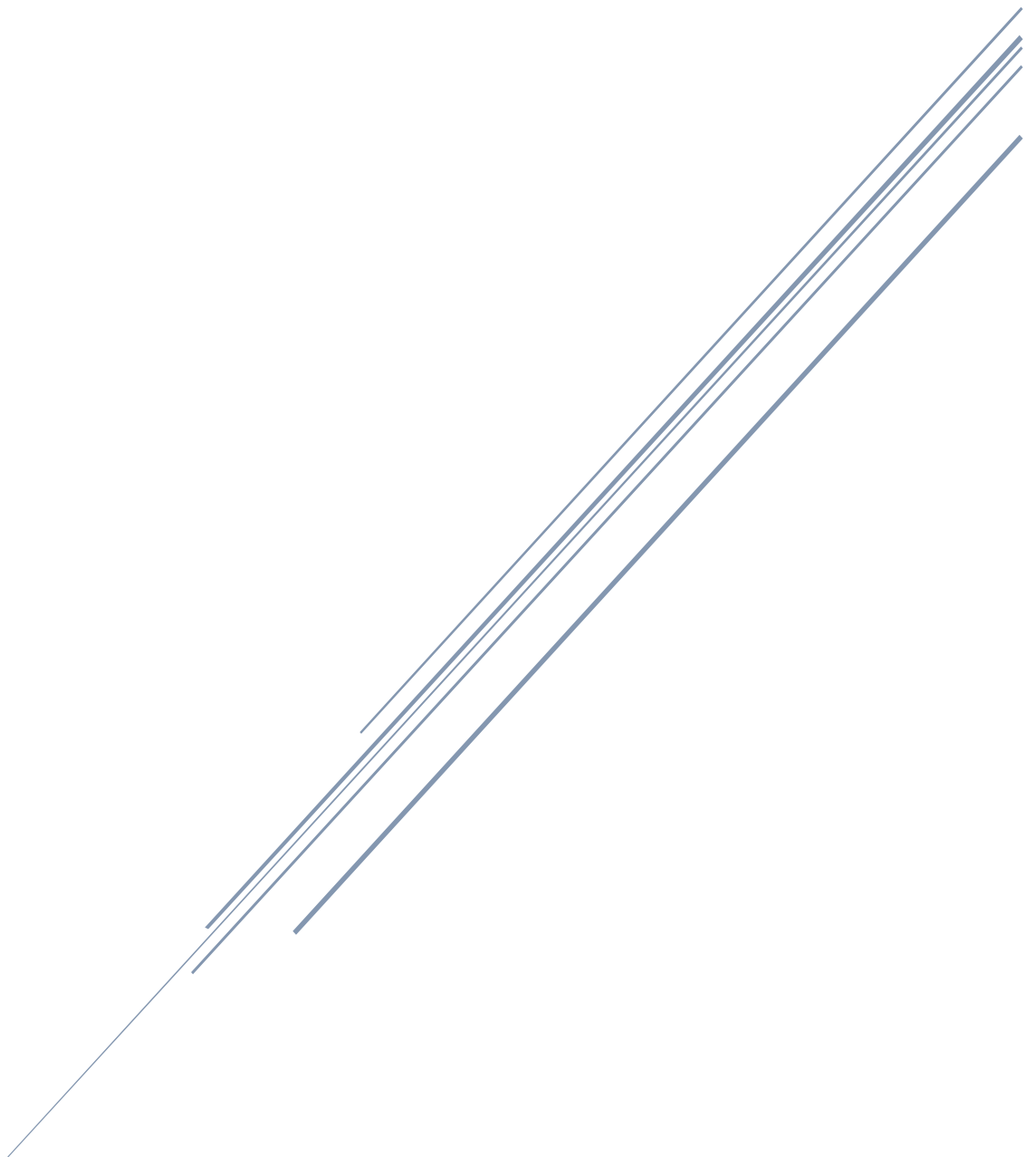

Ten Boer
CONCEPT v1.3

'60%-versie'

Beleidskader zonneparken

mei 2017

1 Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel beleidskader zonneparken	2
1.3	Afwegingen	3
2	Energieopgave en -beleid	4
2.1	Klimaatakkoord Parijs en landelijk beleid	4
2.2	Provinciaal beleid en rol zonne-energie	4
2.3	Energiebeleid Ten Boer	6
2.3.1	Opgave zon	6
3	Visie op zonnestroom	8
3.1	Daken eerst	8
3.2	Zonneparken algemeen	8
3.3	Grootschalige zonneparken	9
3.4	Zonneparken passend bij de aard, schaal en energieverbruik van de dorpskern	11
4	Randvoorwaarden	13
4.1	Organisatie en proces	13
4.2	Randvoorwaarden landschappelijke inpassing	14
4.2.1	Ontwerpprincipes en -eisen niveau landschap	14
4.2.2	Ontwerpprincipes en -eisen niveau kavel	14
4.2.3	Ontwerpprincipes en -eisen niveau object	14
5	Stimuleringsbeleid	16
6	Bijlagen	17

1. Inleiding

Zonne-energie wordt gezien als een kansrijke optie om bij te dragen aan een duurzamere (lokale) energievoorziening. Steeds meer inwoners en (agrarische) bedrijven kiezen ervoor om hun daken te voorzien van zonnepanelen. Daarnaast zullen grote grondgebonden zonneparken de komende jaren in Nederland steeds vaker ontwikkeld worden. Ook in de gemeente Ten Boer spelen zulke initiatieven. De gemeente is voorstander van duurzame energie in het algemeen en zonneparken specifiek en wil sturing geven aan deze ontwikkelingen.

1.1 Aanleiding

In Nederland zoeken steeds meer agrariërs een nieuw verdienmodel en andere een bestemming voor hun landbouwgrond en ontwikkelen met projectontwikkelaars verschillende initiatieven voor zonneparken. De initiatieven zijn vaak grootschalig van aard; meer dan 30 ha is vaker regel dan uitzondering. Dit omdat schaalvergroting de kosten drukt en kleine zonneparken veelal commercieel niet interessant genoeg zijn. De projectontwikkelaars vragen de gemeente om mee te werken aan de ontwikkeling van zonneparken door het ruimtelijk mogelijk te maken.

Zonneparken van enige omvang moeten getoetst worden aan het provinciaal omgevingsplan. De provincie wil, mits zorgvuldig ruimtelijk wordt ingepast, meewerken aan zonneparkinitiatieven in het buitengebied, op voorwaarde dat de gemeente kenbaar maakt achter het initiatief te staan. Voor de gemeente is het relevant om te duiden hoe ze met locaties vrij liggend in het buitengebied wil omgaan: welke specifieke aanleidingen zijn er op Ten Boers grondgebied voor ontwikkeling van (grootschalige) zonneparken? Ook is het relevant om te duiden hoe Ten Boer de provinciale bepaling dat zonneparken moeten 'passen bij de aard en schaal van de kern' invult, rondom de verschillende dorpskernen die de gemeente rijk is.

Hoewel de gemeente in basis duurzame lokaal geproduceerde zonnestroom ondersteund, ontbreekt de gemeente het echter op dit moment nog aan een eenduidige visie en uitvoeringsbeleid, heldere kaders en randvoorwaarden voor zonneparken. Een aanvullend beleidskader nodig.

1.2 Doel beleidskader zonneparken

De realisatie van duurzame energieprojecten - zoals zonneparken – betekent dat voor veel burgers energieopwekking ook letterlijk zichtbaar wordt door veranderingen in het bestaande landschap. Initiatiefnemers, overheden, netbeheerders, belanghebbenden én burgers stellen zich de vraag welke locaties de beste mogelijkheden bieden voor de ontwikkeling grondgebonden zonprojecten. Hierbij komen vragen aan de orde zoals

- a. waar
- b. in welke omvang, en
- c. onder welke voorwaarden

De gemeente Ten Boer wil invulling geven aan haar duurzaamheidsambities. Zonne-energie vervult daar een onmisbare schakel in. Uit analyse blijkt dat, naast de benutting van daken voor zonnepanelen, zonneparken noodzakelijk zijn. Daarbij geldt over het algemeen, hoe groter, hoe efficiënter. Dit beleidskader geeft aan welke gebieden kansrijk zijn en welke gebieden niet geschikt zijn voor zonneparken. Daarbij wordt per gebied aangegeven welke omvang de parken mogen hebben en onder welke voorwaarden aan de initiatieven medewerking wordt verleend. Bij alle ontwikkelingen geldt als voorwaarde een goede landschappelijke inpassing (hoofdstuk 4).

1.3 Afwegingen

De gemeente Ten Boer is zich ervan bewust dat de energietransitie naast positieve kanten ook neveneffecten kent. Voor zonneparken zijn dit onder andere:

Lokaal versus nationaal

De energietransitieopgave is complex. Het energieverbruik is grillig; vraag en aanbod is niet op elkaar afgestemd. De opgave en de genoemde orde van grootte in dit document zijn dan ook voornamelijk rekenkundige exercities en dekken niet per se altijd de energiebehoefte in de gemeente.

Hoogwaardige landbouwgrond

Noord-Nederland beschikt over een van de meest vruchtbare gronden in Europa. Zonneparken verdringen de voedselvoorziening indien deze worden aangelegd op landbouwgrond.

Energieopbrengst en CO₂ opslag

Grasland op kleigronden kan jaarlijks tot 477 kg CO₂ per ha vastleggen. Het telen van biomassa kan bovendien versneld extra CO₂ vastleggen. Onder zonnepanelen groeit amper vegetatie en daarmee kan minder CO₂ worden vastgelegd.

Beleving van het landschap

Grootschalige zonneparken hebben invloed op de beleving van het weidse landschap. Het groene karakter krijgt meer een industrieel karakter. De beleving van het gebied verandert.

Ondanks deze neveneffecten vindt de gemeente het toch verantwoord om een deel van de grond onder strikte voorwaarden vrij te geven voor zonneparken. De belangrijkste overwegingen zijn:

- De urgentie en noodzaak om versneld de achterstand in te halen en de ambities te verwezenlijken.
- Het draagvlak van zonne-energie onder de bevolking, ten opzichte van andere duurzame energiebronnen.
- Dat zonne-energie een onmisbare schakel is in de energietransitie naast besparen, windenergie, biomassa, etc.
- Het relatief kleine ruimtebeslag t.o.v. de oppervlakte van de gemeente (circa 5%)
- Zonne-energie bespaart 750x meer CO₂ dan wat graslanden jaarlijks aan CO₂ kunnen vastleggen. Het rendement van zonne-energie is 30x zo hoog als het rendement van biomassa.
- Zonneparken vooralsnog een tijdelijk fenomeen zijn (vergunning voor maximaal dertig jaar).

2 Energieopgave en -beleid

2.1 Klimaatakkoord Parijs en landelijk beleid

Nederland heeft eind 2016 ingestemd met een nieuw VN Klimaatakkoord. Het akkoord heeft als doel de opwarming van de aarde beperken tot ruim onder 2 graden Celsius, met een duidelijk zicht op 1,5 graden Celsius. Om de gevolgen van klimaatverandering zo klein mogelijk te houden moet de overheid maatregelen nemen. Een van de maatregelen is het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, zodat het klimaat niet zo snel en sterk verandert. Een van de belangrijkste stappen is over te stappen van fossiele brandstoffen op duurzame energiebronnen; de energietransitie. De belangrijkste duurzame bronnen in Nederland zijn wind- en zonne-energie. Nederland heeft de doelstelling vanuit de Europese Unie om in 2020 14% van de energiebehoefte duurzaam te hebben opgewerkt. Het Energierapport 2016 van het Rijk omarmt de doelen van de klimaatop, maar vult die nog niet concreet in.

2.2 Provinciaal beleid en rol zonne-energie

In 2050 moet alle energie in de provincie Groningen duurzaam zijn opgewekt. Dat is een forse opgave die alleen in gezamenlijkheid kan worden opgepakt. In het programma Energietransitie 2016-2019 wordt uiteen gezet hoe hier invulling aan wordt gegeven en welke rol de provincie daarin pakt. Het doel is het versnellen van de energietransitie in de provincie Groningen, want met de huidige maatregelen en regelgeving worden de ambitieuze doelstellingen niet gehaald. Ook de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie in de provincie Groningen (maar ook in de rest van Nederland) moet sneller groeien. Wanneer de versnelling van de transitie vertaald wordt naar doelen op de korte en lange termijn ziet dat er als volgt uit:

- 2020: 21% van onze energievoorziening duurzaam
- 2035: 60% van onze energievoorziening duurzaam
- 2050: 100% van onze energievoorziening duurzaam

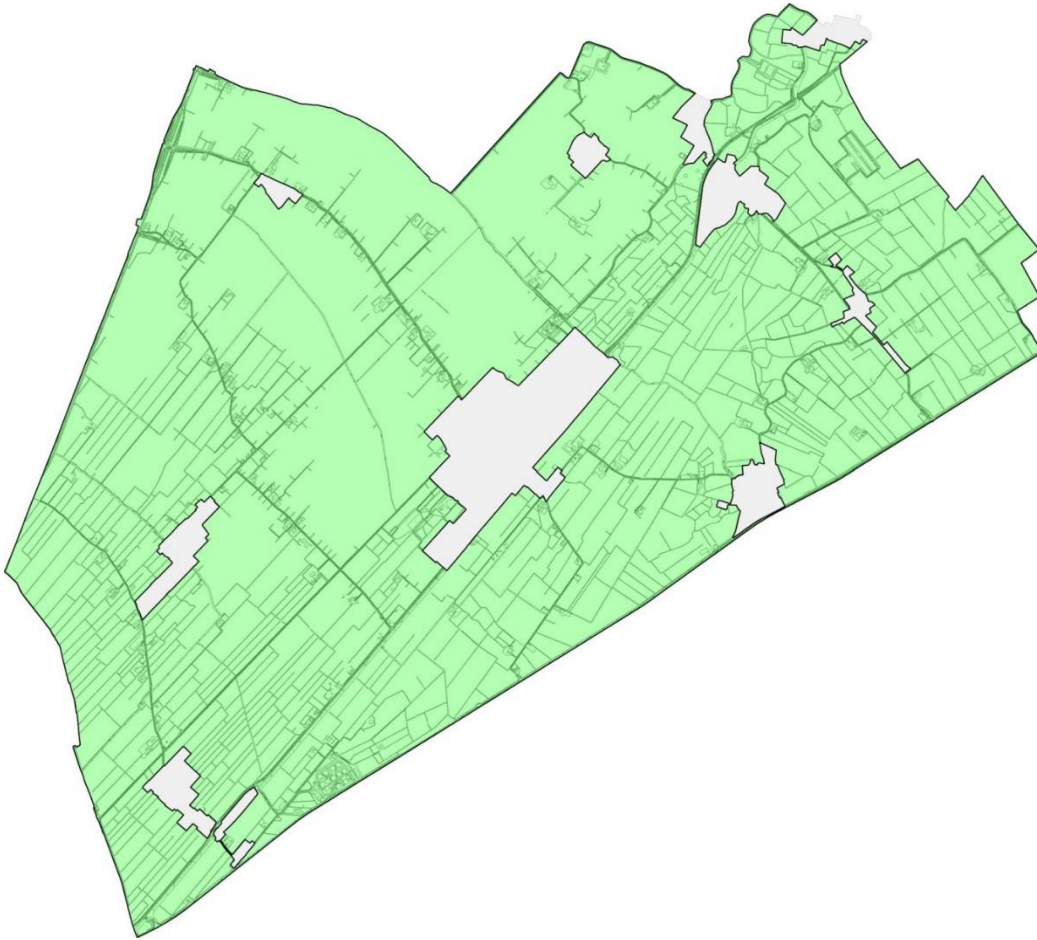
Daarnaast verbindt de provincie zich aan de nationale doelstelling van 1,5% energiebesparing per jaar. De doelstelling van 21% duurzame energie in 2020 is in noordelijke samenwerking afgesproken (SWITCH)ⁱ.

Een groot deel van de ambitie wordt ingevuld door windenergie. Met windenergie alleen wordt de ambitie niet gehaald. De provincie streeft naar snelle uitbreiding van zonne-energie, zowel op gebouwen als in collectieve initiatieven. De provincie heeft de ambitie om vóór 2020 300MWp aan zonneparken in het buitengebied te realiseren. Wanneer uit wordt gegaan van 1MW per ha betekent dit in totaal circa 300 ha aan zonneparken. De provincie brengt daarvoor haar eigen terreinen (restlocaties) in en vraagt andere partijen hetzelfde te doen. Tot op heden hebben de gemeenten en de provincie in totaal al voor meer dan 200 ha aan vergunningen voor zonneparken verstrekt.

In de Provinciale Omgevingsvisie is globaal aangegeven hoe we met zonnepark-initiatieven om wordt gegaan. Samen met gemeenten wordt gestuurd op daarvoor geschikte locaties met daarbij de zorg voor een goede landschappelijke inpassing.

Hiervoor wordt een ruimtelijk afwegingskader gehanteerd met daarin in een maatwerkbenadering en afwegingscriteria. Voor de locatiekeuze verdient het de voorkeur aansluiting te vinden bij het bestaand stedelijk gebied. Van belang is dat het park aansluit bij de landschappelijke structuur en

bebouwingskenmerken. Zonneparken in natuurgebieden (Natuurnetwerk Nederland, overige bos- en natuurgebieden buiten NNN en zoekgebieden robuuste verbindingzones) zijn niet toegestaan.

Figuur 1 Definitie buitengebied uit Omgevingsvergunning provincie Groningen (2016)

De provincie stelt dat gemeenten gaan over de inpassing van zonneparken binnen het stedelijk gebied (de grijsgekleurde gebieden). In het buitengebied begeleidt de provincie meestal de locatiekeuze en de landschappelijke inpassing. Locaties nabij bestaand stedelijk gebied hebben de voorkeur en wordt beoordeeld of het zonnepark past in de omgeving. Los in het buitengebied kunnen alleen zonneparken worden aangelegd op locaties die door GS worden aangewezen op basis van een integrale gebiedsvisie of een ruimtelijk beleidskader van een gemeente.

Voor de aanleg van een zonnepark in het buitengebied is een omgevingsvergunning van de gemeente nodig die afwijkt van het bestemmingsplan voor maximaal 30 jaar. Initiatiefnemers van zonneparken melden zich in eerste instantie bij de gemeente. Als een voorstel kansrijk is, wordt het project voor locatiekeuze en ontwerp door een deskundige van de gemeente of de provincie begeleid.

	Gemeente	Gemeente: < 1 ha Provincie: ≥ 1 ha		Provincie	
	Stedelijk gebied	Buitengebied			
		Aangrenzend aan stedelijk gebied		Aangrenzend aan bouwblok	Vrij liggend in landelijk gebied
		Bij stedelijke kernen	Bij dorpen		
Kleinschalig	V	V Passend bij aard en schaal van de kern	V Passend bij aard en schaal van de kern	V Bedrijfseigen activiteit	X GS kan locaties aanwijzen
Grootschalig	V	V Passend bij aard en schaal van de kern	nvt	nvt	X GS kan locaties aanwijzen

Voor locaties in of aansluitend aan het stedelijk gebied hanteert de provincie het 'ja, mits...' -principe. onder de gedefinieerde voorwaarden worden zonneparken toegestaan. Voor locaties vrij liggend in het buitengebied geldt het 'nee, tenzij...' -principe. Alleen op basis van een integrale gemeentelijke gebiedsvisie of een beleidskader kunnen GS locaties in het buitengebied aanwijzen. In beginsel betreft dit uitzonderingsgevallen, waarbij een gebiedspecifieke aanleiding moet zijn om juist wel in het buitengebied tot een grootschalige ontwikkeling van één of meer zonneparken te komen. Voor dorpskernen is de provinciale visie dat een zonnepark ' Passend bij de aard en schaal van de kern" moet zijn.

De provincie constateert dat steeds vaker commerciële partijen zonneparken willen ontwikkelen. Dit wordt ondersteund, maar het belang van ruimte voor lokale participatie wordt daarbij nadrukkelijk meegenomen. Zij vinden betrokkenheid van omwonenden bij zonneparken belangrijk. Bij elk plan voor een zonnepark moet worden aangegeven wat de mogelijkheden voor omwonenden zijn om te participeren in de ontwikkeling en opbrengst van het zonnepark.

2.3 Energiebeleid Ten Boer

In de Duurzaamheidsvisie 2016-2018 heeft de gemeente Ten Boer gesteld al in 2035 energieneutraal te willen zijn. Dat betekent dat alle gebruikte energie in 2035 CO₂-neutraal (lokaal) geproduceerd moet zijn. Dit is een immense opgave, maar mogelijk juist voor een plattelandsgemeente toch haalbaar omdat hier sprake is van relatief veel grondgebied per inwoner. De maatschappelijke behoefte aan energie kan worden onderverdeeld in drie groepen: energie is nodig voor warmte, voor aandrijving en voor elektriciteit. Voor alle drie zijn duurzame alternatieven voorhanden door energie te winnen uit zon, wind, biomassa, aardwarmte of omgevingswarmte. Minder energie verbruiken door efficiëntieverhoging en onnodig verbruik tegen te gaan leveren allereerst de grootste winst.

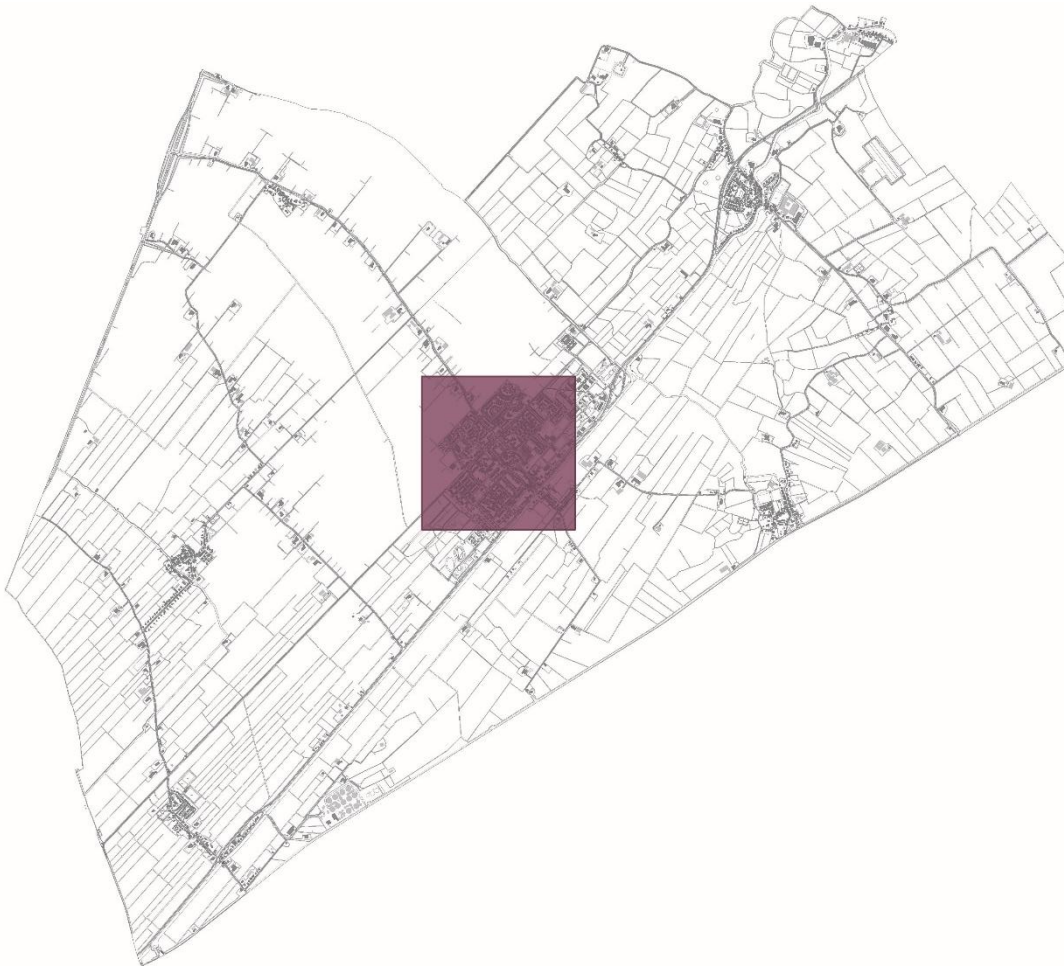
Het ontbreekt in de gemeente Ten Boer aan een integrale en generiek energietransitievisie. Wat de precieze rol van en de opgave voor zonne-energie is, is daarom nog ongewis. Dit beleidskader is vooral bedoeld om te definiëren wat ruimtelijk nog acceptabel en mogelijk wordt geacht binnen de gemeentegrenzen. Om toch een gevoel bij orde van grootte en de kansen van de opgave te krijgen is de volgende paragraaf opgesteld.

2.3.1 Opgave zon

Uit de energiemonitor (peildatum 2016) blijkt dat de energievraag in Ten Boer 685 Terrajoule bedraagt (dit is inclusief het energieverbruik van het verkeer). Om daarvan een vertaling te maken naar de opgave voor zonne-energie is niet eenvoudig en het moet met enkele grote aannames

gedaan worden. We gaan ervan uit dat de groei van de gemeente gecompenseerd wordt door de besparingsopgave. Tevens is het uitgangspunt dat de hele gemeente aardgasloos is en overgegaan is op duurzame warmtevoorziening. Hierdoor neemt het elektriciteitsverbruik toe, maar daalt het gasverbruik tot praktisch 0.

Wanneer de CO₂ uitstoot van alle energie binnen de gemeente verbruikt wordt, binnen de gemeente met zonne-energie zou worden opgewekt, dan vergt dit een oppervlakte van ruwweg 230 ha. Dat is ongeveer 5% van het oppervlakte van Ten Boer. Hiermee is uitgegaan dat elk geschikt dak in de gemeente al vol ligt met zonnepanelen. Het is onrealistisch om de volledige transitie toe te schrijven aan zonne-energie. Immers, een duurzame energievoorziening bestaat altijd uit een gebalanceerde mix van verschillende bronnen, lokale opslag en gerichte investeringen in het elektriciteitsnet. De opgave voor 'zon' is dan ook vele malen lager dan weergegeven in figuur 2 en is sterk afhankelijk van hoeveel elektriciteit door windturbines kan worden opgewekt. De verschillende duurzame energiebronnen kunnen onderling beperkt worden 'uitgeruild'.

Figuur 2 Schematische weergave van de zonneparkopgave wanneer alle elektriciteit door 1 groot zonnepark zou worden opgewekt.

3 Visie op zonnestroom

De gemeente Ten Boer wil een deel van haar energiebehoefte invullen door energie uit zon. Hoeveel hectare dit precies is, is afhankelijk van wat lokaal (op dorpsniveau) de vraag is en wat ruimtelijk acceptabel is. De voorkeur is om zonnepanelen vooral eerst op daken te leggen.

3.1 Daken eerst

De gemeente Ten Boer wil slim omgaan met de kansen die zonne-energie biedt. Het uitgangspunt daarbij dat de voorkeur is om deze op daken liggen. Daaronder vallen ook in basis de daken van monumentale panden. Immers, op deze manier wordt er optimaal gebruik gemaakt van het uitgangspunt 'dubbel ruimtegebruik' en gaat er geen kostbare landbouwgrond verloren. Bovendien wordt de stroom opgewekt daar waar deze ook verbruikt wordt.

Voor particulieren is investeren in zonne-energie interessant. Doordat gesaldeerd mag worden verdient de investering zichzelf soms al binnen 7 jaar terug, dit terwijl een installatie ongeveer 30 jaar meegaat. Vanuit dat opzicht is er dan ook geen verdere stimulering (subsidie) nodig van overheidswege.

Voor bedrijven met een grootverbruikersaansluiting en voldoende geschikt dakoppervlak zijn zonnepanelen ook zeer aantrekkelijk. Door de SDE+ leveringssubsidie¹ is het slim om te investeren in een zonnedak. Vele agrariërs binnen de gemeente maken al gebruik van deze aantrekkelijke regeling.

Uit analyse is gebleken dat de reële potentie van zonnestroom op daken circa 14.200 MWh per jaar is. Dat komt overeen met slechts ongeveer 8% van de energiebehoefte van de gemeente Ten Boer.

Zonnepanelen op daken van particulieren en bedrijven zijn door de bestaande stimuleringsregelingen zoals vrijstelling van leges, BTW teruggave, salderen, de waardevermeerderingsregeling en de SDE+ voldoende interessant waardoor verdere stimulering/subsidiëring door de gemeente niet (meer) noodzakelijk worden geacht.

3.2 Zonneparken algemeen

Wanneer zonnepanelen niet gebonden zijn aan een gebouwde voorziening maar in een vrije opstelling buiten het bouwvlak staat, spreken we van een zonnepark. Ten Boer definieert twee type zonneparken:

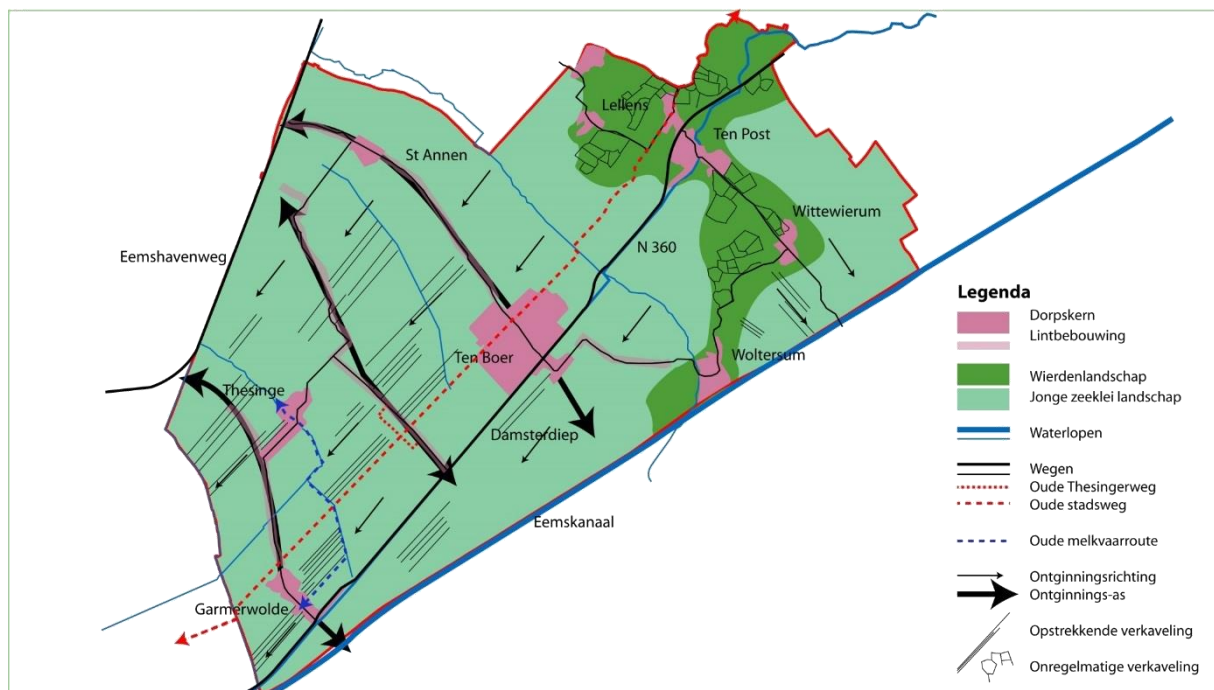
- Grootschalige zonneparken
- Kleine lokale coöperatieve zonneparken, passen bij aard, schaal en energieverbruik van het dorp/woonkern.

¹ De stimuleringsregeling duurzame energieproductie (SDE+) is een regeling van het Rijk met jaarlijks een budget van 12 miljard euro en is bedoeld om de productie van duurzame energie te stimuleren. De aanvrager kan 15 jaar lang subsidie krijgen voor de opgewekte stroom. Deze regeling is voornamelijk bedoeld voor grootschalige opwekking van energie. In het geval van zonneparken, maar ook bij grotere daken (vanaf circa 60 zonnepanelen), kan een SDE+ subsidie worden aangevraagd om rendabele exploitatie van het zonnepark of-dak mogelijk te maken. Zonder dergelijke subsidie is dit zelden mogelijk. De verwachting is dat deze subsidieregeling de komende jaren een belangrijke rol zal blijven vervullen binnen business cases van grootschalige zonprojecten.

Onder strikte voorwaarden wil Ten Boer het mogelijk maken dat grond wordt benut voor realisatie van zonneparken. Daarbij koerst de gemeente op het mogelijk maken van realisatie van twee grote zonneparken op locaties die zich er door hun gebruik en ruimtelijke karakteristiek voor lenen. Daarnaast wil de gemeente coöperatieve, lokale ontwikkeling van zonneparken stimuleren. Voor overige initiatieven in het buitengebied geldt een 'nee, tenzij' beleid – overeenkomstig het beleid van de provincie Groningen.

Het vigerende bestemmingsplan is duidelijk waar wel en waar geen zonneparken zijn toegestaan. Het buitengebied (agrarische gronden, erven) staat in basis zonneparken niet toe. Alleen met een uitgebreide procedure en een provinciaal inpassingsplan kan hiervan gemotiveerd worden afgeweken. De provincie Groningen vraagt van gemeenten om duidelijk te maken waar in het buitengebied aanleidingen zijn om zonneparken toe te staan. En daarmee invulling te geven aan het 'nee, tenzij' beleid van de provincie. Ook moeten gemeenten duiden hoe ze zorgen voor zonneparken passend bij de aard en schaal van de dorpskernen.

De gemeente Ten Boer koerst voor zonneparken op een zorgvuldige inpassing in de karakteristiek van het landschap in de gemeente.

Figuur 3 Cultuurhistorische landschappelijk waarden in de gemeente

3.3 Grootschalige zonneparken

De gemeente en de provincie staan in basis open voor de realisatie grootschalige zonneparken op twee locaties binnen de gemeente:

- a. binnen de grenzen van het slibdepot nabij Garmerwolde en/of in directe aansluiting erop
- b. op de (voormalige) NAM terreinen en/of direct in aansluiting daarop.

Ad a)

Rond 2021 komt een ± 26 ha groot slibdepot bij Garmerwolde vrij. Dit en het aangrenzende gebied is voorsnog uitstekend geschikt om te dienen als de basis van een circa 40 ha groot zonnepark. Ruimtelijk gezien past binnen en kan een zonnepark een goede invulling zijn van het concept

Dijkpark. De gemeente ziet hier een goede aanleiding in om een impuls te geven aan de beleving van dit gebied. We willen meewerken wanneer een initiatief zich aandient. De grond is grotendeels in eigendom van het Waterschap Noorderzijlvest. Met het Waterschap moet overlegd worden hoe zij de toekomst van het slibdepot zien, wat de kansen en mogelijkheden zijn.

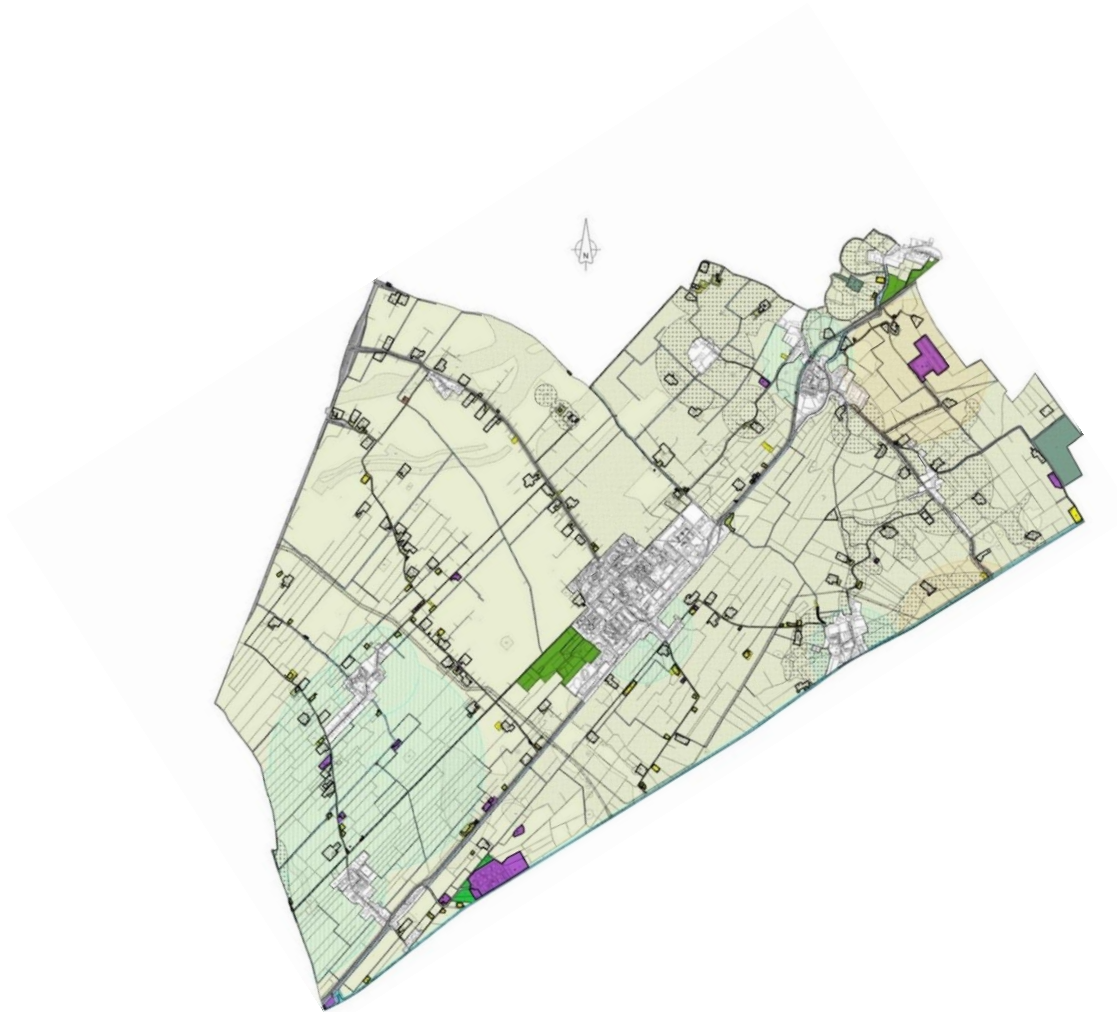
Ad b)

In de gemeente zijn twee gaswinlocaties; nabij Thesinge (1 ha) en nabij Ten Post (circa 10 ha). Wanneer de NAM op (en tegen) deze locaties zonneparken wil ontwikkelen, dan wordt dit door de gemeente ondersteund.

Op andere locaties in het buitengebied zijn onder strikte voorwaarden zonneparken toegestaan. Deze vallen onder de definitie 'zonneparken passend bij aard, schaal en energieverbruik van de dorpskern' in de volgende paragraaf: '

Figuur 4 Geschikte gebieden voor grootschalige zonneparken

Figuur 5 Vigerend bestemmingsplan 'buitengebied'.

3.4 Zonneparken passend bij de aard, schaal en energieverbruik van de dorpskern

Naast grootschalige parken biedt de gemeente Ten Boer ruimte voor lokale energie-initiatieven en -coöperaties. Alleen initiatieven voor zonneparken vanuit coöperaties zijn toegestaan, mits de grootte van een zonnepark past bij de aard, schaal en energieverbruik van een dorp/woonkern. De gemeente en provincie willen hiermee voorkomen dat het landschap onevenredig wordt aangetast. Als uitgangspunt wordt gehanteerd dat de grootte van een zonnepark wordt gedefinieerd aan de hand van het (toekomstige) energieverbruik van een dorp/woonkern (exclusief de woningen in het buitengebied)ⁱⁱ, met een maximum van 10 ha per initiatief. Dit betekent dat de bruto oppervlak maximaal 1/3de mag zijn van het oppervlakte van het dorp/woonkern. Hierdoor kunnen dorpen in theorie volledig op zonne-energie draaien. Tabel 1 geeft de weer wat de maximale bruto oppervlakte van een park bij het dorp mag zijn. Er wordt geen minimum grootte gehanteerd.

Dorp/woonkern	Aantal vastgoed-objecten	Oppervlakte woonkern in ha (circa)	Capaciteit zonnepark in MW (afgerond)	Totaal Bruto oppervlak zonnepark in ha (afgerond naar boven)
Ten Boer	1.962	161	25	29
Ten Post	395	36	6	7
Garmerwolde	257	28	3	4
Thesinge	260	35	3	4
Woltersum	177	23	3	4
Achter-Thesinge	17	10	2	3
Sint Annen	87	6	1	2
Wittewierum	18	16	1	2
Lellens	41	5	1	2
Winneweer	67	10	1	2
TOTAAL	3.281	330	46	59

Tabel 1 Maximum toegestane grootte per dorp/woonkern

Het bruto oppervlakte zonnepark is de som van alle initiatieven in of nabij een dorp/woonkern. Het maximale bruto oppervlakte is afhankelijk van de ruimtelijke context maar te allen tijde maximaal per initiatief 10 ha. Voor het dorp Ten Boer betekent dit dat meerdere coöperatieve zonneparken zijn toegestaan, totdat het maximum van 29 ha bereikt is.

Zonneparken sluiten het beste aan bij bestaande bedrijfs- of industrieterreinen. Indien dit niet mogelijk is, dan preferereert de gemeente Ten Boer dat initiatieven meer dan 300 meter afstand van de dorpskern of erf worden ontwikkeld. Echter, indien vanuit de bewoners/gemeenschap draagvlak is om dichterbij het dorp/woonkern/erf het park te ontwikkelen, dan staat de gemeente hier in basis voor open.

Indien het initiatief tussen twee dorpen ligt is het mogelijk om de opgave van meerdere kernen bij elkaar op te tellen, waarbij de maximum bruto oppervlakte van een park per initiatief 10 ha bedraagt.

De genoemde maximale bruto oppervlakte is de oppervlakte van het panelenveld. Daarmee wordt bedoeld: het vlak binnen de omsluitende grens van een aaneengesloten opstelling van panelen en ondersteunende installaties. Het gehele zonnepark is groter; buiten het panelenveld is nog ruimte nodig voor een goede landschappelijke inpassing. Hoeveel dit precies is hangt af van de lokale context en wensen.

4 Randvoorwaarden

Ten Boer sluit in haar randvoorwaarden voor organisatie en inpassing zonneparken aan bij de maatwerkmethode en inpassingseisen van de provincie Groningen. Deze houden in: “Voor alle zonneparken (zowel grootschalige als lokale coöperatieve parken) is het uitgangspunt om tot een onderbouwde locatiekeuze en een voor de beoogde locatie inpasbaar plan te komen. Dit vraagt maatwerk. Ieder beoogd zonnepark moet een maatwerktraject doorlopen dat resulteert in een inrichtingsplan.” Onderstaande paragrafen leggen de randvoorwaarden aan proces en ruimtelijke inpassing uit.

4.1 Organisatie en proces

1. Bij kleine lokale dorpsgebonden coöperatieve zonneparken is het initiatief en het eigendom van een lokale coöperatie. Participatie kan bijvoorbeeld worden gehaald door crowd funding of het zonnepark onderdeel te laten zijn van een postcoderoosproject.
2. De gemeente vereist draagvlak onder de bevolking. Buurtbewoners, omwonenden en belanghebbenden dienen te allen tijde tijdig en volledig bij elke fase van het proces te worden betrokken.
3. De gemeente stimuleert betrokkenheid van de bevolking. Bij grootschalige zonneparken dient ten minste 10% van het aantal panelen beschikbaar te zijn voor inwoners van de gemeente Ten Boer. Dit kan bijvoorbeeld door obligaties/aandelen of door een deel in te zetten voor een postcoderoosproject. Bij lokale coöperatieve parken is het park in beginsel van de (lokale) deelnemers.
4. Conform provinciaal beleid zijn zonneparken over het algemeen een tijdelijke (tussen 20 en 30 jaar) invulling van het landschap, tenzij er geen andere invulling van de grond mogelijk is.

Ten Boer verwacht dat initiatiefnemers het provinciale maatwerktraject volgen. Dat bevat een aantal stappen, die in dit beleidskader niet verder worden toegelicht.

Ten Boer vraagt voor elk initiatief om een open business case, een onderbouwde locatiekeuze en een inpassingsplan. De Initiatiefnemer levert een onderbouwing van ontwerp en inpassing met daarin in ieder geval behandeld:

- a. de historisch gegroeide landschapsstructuur;
- b. de afstand tot andere ruimtelijke elementen;
- c. een evenwichtige ordening en in de omgeving passende maatvoering en vormgeving van de voorzieningen voor de opwekking van zonne-energie.

Bij het toetsen van het initiatief wordt gekeken naar de wijze waarop de ontwerpprincipes, zoals uitgewerkt in de provinciale handreiking ontwerp en inpassing zonneparken, zijn gevolgd.

Ten Boer vereist de inzet van een BNT geaccrediteerde landschapsarchitect ten behoeve van de onderbouwing van de locatiekeuze en het landschappelijk inpassingsplan.

4.2 Randvoorwaarden landschappelijke inpassing

Ten Boer vraagt voor elk initiatief om een onderbouwde locatiekeuze en een voor de beoogde locatie inpasbaar plan. Ten Boer verwacht voor het inpassingsplan. Zowel voor lokale als grootschalige zonneparken geldt dat dat het landschap leidend is voor de inrichting en vormgeving. Voor de landschappelijke inpassing definiëren wij op drie niveaus ontwerpprincipes en -eisen:

4.2.1 Ontwerpprincipes en -eisen niveau landschap

- Zoek een locatie die past bij de gewenste omvang op basis van de omgevingskenmerken.
- Onderzoek vanuit de omgevingskenmerken het 'laadvermogen' van de locatie.
- Betrek het cumulatieve effect van meerdere parken op een hoger schaalniveau.
- Breng de karakteristieken van het nederzettingsspatroon en het landschap in beeld.
- Zorg dat het zonnepark goed aansluit bij de aanwezige dragende ruimtelijke structuren. De patronen van het landschap dienen herkenbaar te blijven.
- Zonneparken liggen ten minste 500 m. uit elkaar.
- Zonneparken zijn niet toegestaan in waardevolle landschappen, zoals gebieden met een natuurwaarde, bossen en in het wierdenlandschap.
- Zonneparken zijn niet toegestaan in een zone binnen 150 meter van waardevolle structuren/plekken zoals de Stadsweg, het Damsterdiep, De Westerwijtwerdermaar, (klassieke) windmolens en begraafplaatsen.
- Zonneparken liggen op minimaal 300 meter van de rand van het dorp/woonkern/erf, tenzij de bewoners en coöperatie dichterbij de dorpskern willen en alle omwonenden daarmee akkoord zijn.

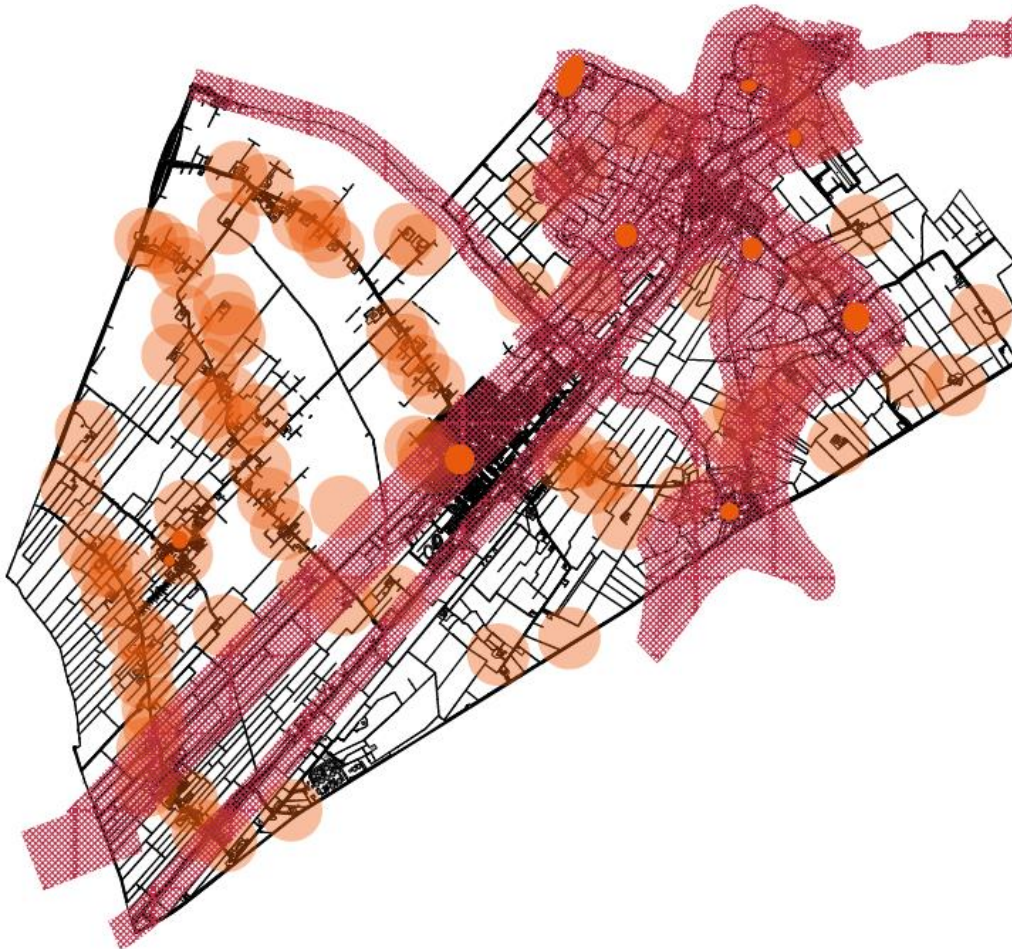
4.2.2 Ontwerpprincipes en -eisen niveau kavel

- Voeg het zonnepark in de aanwezige verkavelingsstructuur. De bestaande verkavelingsstructuur dient in tact te blijven, ook als het zonnepark groter is dan de betreffende kavel.
- Houd voldoende afstand tot kwetsbare bouwkundige of landschappelijke elementen.
- Maak gebruik van landschapspecifieke kenmerken en versterk deze waar mogelijk.
- Ontwerp de rand als een bij de omgeving passende, eenduidige groene overgangzone.
- Dit door een omsluiting met bloeiende akkerranden, waterlopen met riet of andere groene inpassing van ten minste 10 meter breed. Lokale context, wensen of nadere eisen kan bepalen dat de groene inpassing breder moet zijn.
- Het open landschap dient open te blijven. Het zonnepark dient aan het oog onttrokken te worden door bloeiende akkerranden, waterlopen met riet of andere groene inpassing waarbij de hoogte is afgestemd op de hoogte van de installaties.
- Geef het zonnepark een helder adres.

4.2.3 Ontwerpprincipes en -eisen niveau object

- Beperk de hoogte van rijen zonnepanelen zoveel als mogelijk. Maximale hoogte van de panelen bij zonneparken (exclusief de technische installaties) bedraagt 2,50 meter.
- Sluit met de oriëntatie van de zonnepanelen bij voorkeur aan op de richting van of haaks op de kavel(s).

- Los 'rafelranden' op aan de binnenzijde.
- Organiseer de transformators en verdeelstations volgens een helder ruimtelijk principe.
- Bepaal per plek het ambitieniveau voor de vormgeving van bouwwerken.
- Gebruik in geval van hekken donkere kleuren.
- Zet in op meervoudig gebruik van de grond onder de panelen.

Figuur 6 Indicatieve kaart uitsluitingsgebieden ontwikkeling zonneparken. Kaart nog onderhavig aan wijzigingen.

5 Stimuleringsbeleid

Zonneparken vormen een noodzakelijk schakel in de energietransitie. Zonneparken zijn echter kapitaalintensieve projecten en door de lage energieprijzen hebben deze een beperkt rendement. We constateren dat met name de kleinere initiatieven door het lage rendement en het hoge financiële risico vaak niet van de grond komen. Zonneparken zijn daarom de komende jaren nog afhankelijk van (meer) subsidie en verdere versoepeling van de regelgeving. We wachten af met welke maatregelen het Rijk de komende jaren komt om de ontwikkeling van nieuwe zonneparken verder te stimuleren. We houden de ontwikkelingen op dit gebied in de gaten en indien nodig komen wij met voorstellen om de transitie naar duurzame energie met zonne-energie op lokaal niveau verder te stimuleren. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld het aanpassen van de legesverordening en/of zonneparken vrij te stellen van het betalen van OZB.

Figuur 7 Lokaal coöperatief 10 ha groot zonnepark van Amelander Energie Coöperatie (foto van de aanbouwfase, opgeleverd begin 2016)

6 Bijlagen

o.a. verwacht:

- Schriftelijke reactie van LTO Noord-Nederland.
- Schriftelijke reactie diverse dorpsbelangen.

ⁱ Vol ambitie op weg naar transitie (2016), Provincie Groningen

ⁱⁱ www.energieinbeeld.nl (peiljaar 2016)